

Transkrypcja fonetyczna

Międzynarodowy alfabet fonetyczny w Unicode i SAMPA

Jolanta Bachan

IPA

Międzynarodowy alfabet fonetyczny, MAF (ang. International Phonetic Alphabet, IPA) – alfabet fonetyczny, system transkrypcji fonetycznej przyjęty przez Międzynarodowe Towarzystwo Fonetyczne jako ujednolicony sposób przedstawiania głosek wszystkich języków. Składają się na niego zarówno symbole alfabetyczne jak i symbole niealfabetyczne oraz ok. 30 znaków diakrytycznych.

Wikipedia

International Phonetic Association

- <https://www.internationalphoneticassociation.org/>
- <https://www.internationalphoneticassociation.org/sites/default/files/phonsymbol.pdf>
- IPA Chart

hau kæn aī rait laik ðis

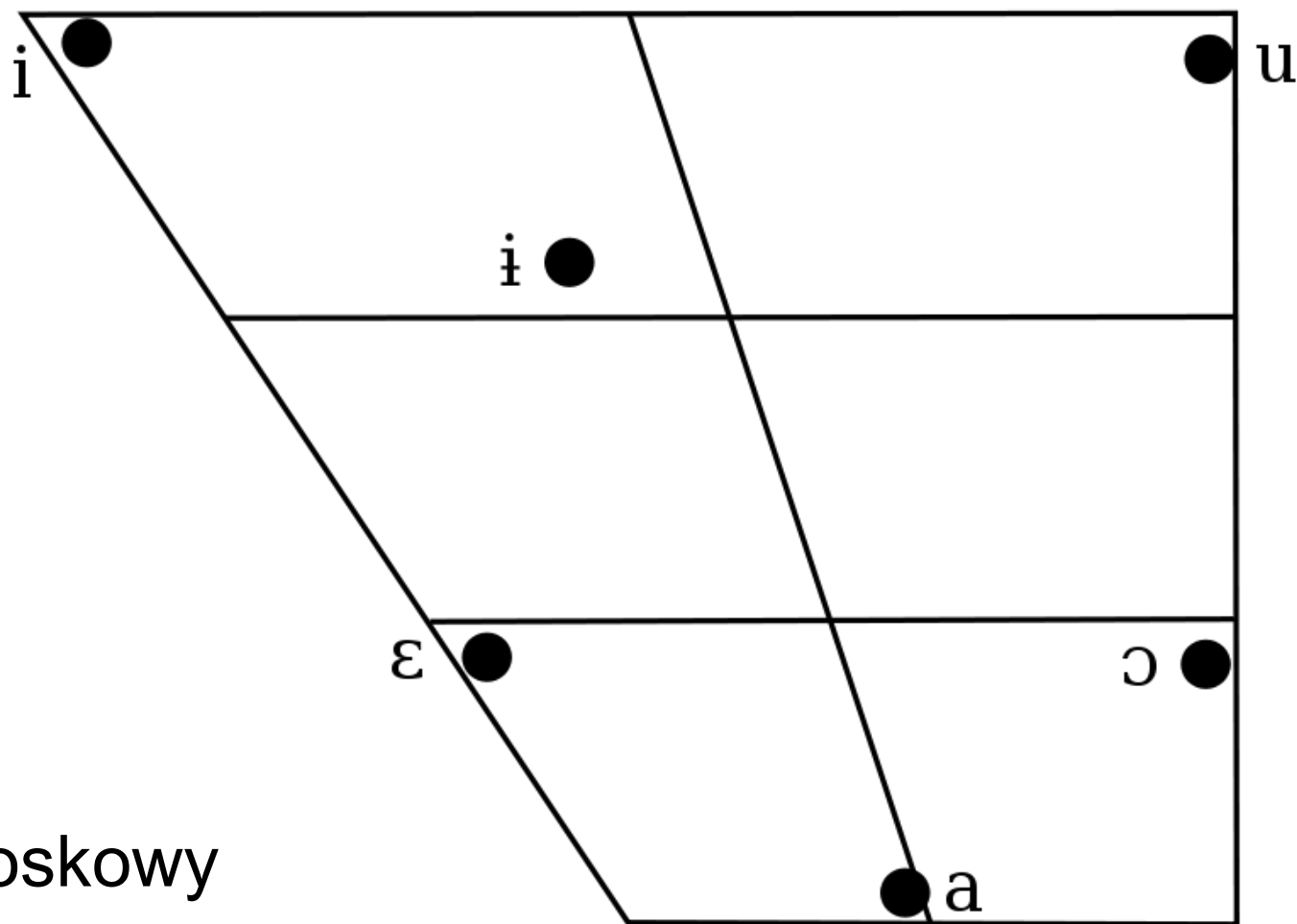
hau kæn aɪ raɪt laɪk ðis

- Zainstaluj klawiaturę IPA
- Google: „ipa keyboard download”
- http://scripts.sil.org/cms/scripts/page.php?site_id=nrsi&id=uniipakeyboard
- IPA keyboard layout
- Ćwiczenie: Przetranskrybuj
  - "a tiger and a mouse were walking in a field"

Spółgłoski języka polskiego

	Dwuwargowe	Wargowo- zębowe	Zębowe	Zadziąsłowe	Przednio- podniebienne	Miękko- podniebienne
Zwarte	p b		t d			k g
Zwarto- szczelinowe			ts dz	tʃ dʒ	tɕ dʑ	
Szczelinowe		f v	s z	ʃ ʒ	ɕ ʑ	x
Nosowe	m		n		ɲ	ŋ
Półotwarte	w		ɫ	l r	j	

Samogłoski języka polskiego

Trapez
samogłoskowy

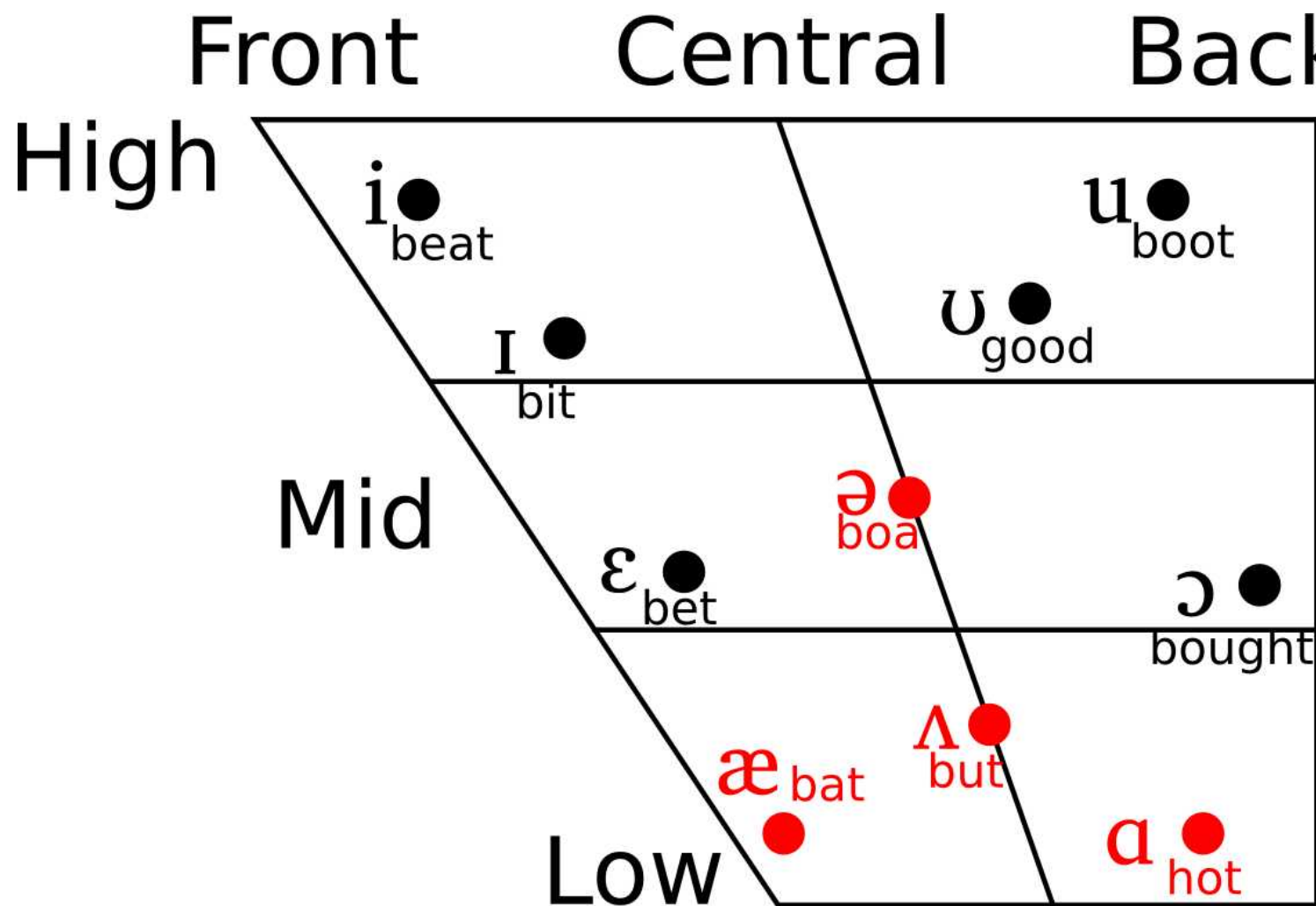
*oraz dwie samogłoski nosowe ą i ę

Spółgłoski języka angielskiego

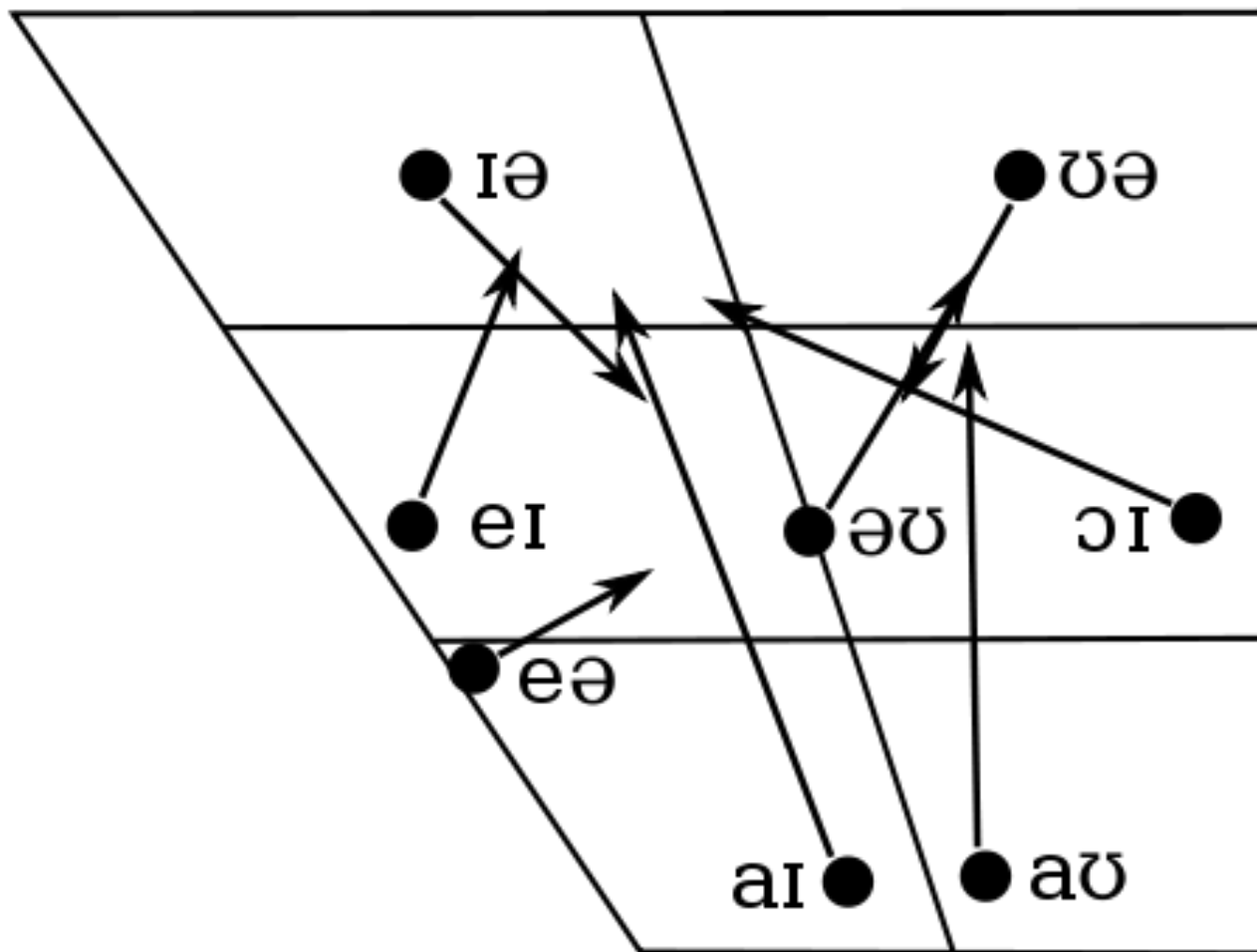
	dwuwargowe	wargowo- zębowe	międzyzębowe	dziąsłowe	zadziąsłowe	podniebienne	miękkopodniebienne	krtaniowe
zwarte	p b			t d			k g	
nosowe	m			n			ŋ	
szczelinowe		f v	θ ð	s z	ʃ ʒ			h
zwarto- szczelinowe					tʃ dʒ			
półotwarte				ɹ		j	w	
boczne				l				

Samogłoski języka angielskiego

Dwugłoski / dyftongi

Międzynarodowy alfabet fonetyczny

- http://pl.wikipedia.org/wiki/Mi%C4%99dzynarodowy_alfabet_fonetyczny
- Dźwięki mowy
  - <http://pl.languagesindanger.eu/book-of-knowledge/the-sounds-of-language/>

IPA on the Web

- The International Phonetic Alphabet in Unicode
  - <http://www.phon.ucl.ac.uk/home/wells/ipa-unicode.htm>
- IPA The Phonetic Representation of Language
  - IPA Chart With Sounds
    - <http://www.internationalphoneticalphabet.org/ipa-sounds/ipa-chart-with-sounds/>
- Type IPA phonetic symbols
  - <http://ipa.typeit.org/full/>

North Wind and the Sun

ðə 'nɒrθ ,wind ən (ð)ə 'sʌn wə dis'pjʊtɪŋ 'wɪtʃ wəz
ðə 'stʌŋgə, wɛn ə 'tʌævələ ,kem ə'laŋ 'ræpt ɪn ə
'wɔrm 'kloʊk.

ðe ə'gʁɪd ðæt ðə 'wʌn hu 'fəst sək'sɪdəd ɪn 'mekɪŋ ðə
'tʌævələ 'tek ɪz 'kloʊk ,af ʃʊd bi kən'sɪdəd 'stʌŋgə
ðən ðɪ 'əðə.

ðɛn ðə 'nɒrθ ,wind 'blu əz 'hɑrd əz ɪ 'kʊd, bət ðə
'mɔr hi 'blu ðə 'mɔr 'kloʊsli dɪd ðə 'tʌævlə 'fɔld hɪz
'kloʊk ə'raʊnd ɪm;

,æn ət 'læst ðə 'nɒrθ ,wind ,gev 'ʌp ðɪ ə'tempt. 'ðɛn
ðə 'sʌn 'ʃaɪnd ,aʊt 'wɔrmli ənd ɪ'mɪdiətli ðə 'tʌævlə
'tʊk ,af ɪz kloʊk.

ən 'soʊ ðə 'nɒrθ ,wind wəz ə'blaɪdʒd tə kən'fɛs ðæt
ðə 'sʌn wəz ðə 'stʌŋgə əv ðə 'tu.

North Wind and the Sun

The North Wind and the Sun were disputing which was the stronger, when a traveler came along wrapped in a warm cloak.

They agreed that the one who first succeeded in making the traveler take his cloak off should be considered stronger than the other.

Then the North Wind blew as hard as he could, but the more he blew the more closely did the traveler fold his cloak around him;

and at last the North Wind gave up the attempt. Then the Sun shined out warmly, and immediately the traveler took off his cloak.

And so the North Wind was obliged to confess that the Sun was the stronger of the two.

North Wind and the Sun

The North Wind and the Sun were disputing which was the stronger, when a traveler came along wrapped in a warm cloak.

ðə 'nɔ:θ ,wind ən (ð)ə 'sʌn wə dis'pjutiŋ 'wiθ wəz
ðə 'stʌŋgə, wɛn ə 'tʌævələ ,kem ə'laŋ 'ræpt in ə
'wɔ:m 'kloʊk.

They agreed that the one who first succeeded in making the traveler take his cloak off should be considered stronger than the other.

ðe ə'gri:d ðæt ðə 'wʌn hu 'fəst sək'sidəd in 'mekiŋ ðə
'tʌævələ 'tek ɪz 'kloʊk ,ɒf ʃʊd bi kən'sidəd 'stʌŋgə
ðən ði 'əðə.

http://en.wikipedia.org/wiki/The_North_Wind_and_the_Sun

Ćwiczenie: przetranskrybuj

Północny Wiatr i Słońce dyskutowały o tym, kto z nich jest silniejszy, kiedy nadszedł wędrowiec, opatulony ciepłym płaszczem. Ustaliły, że ten, kto jako pierwszy pomyślnie nakłoni wędrowca do zdjęcia okrycia, zostanie uznany za silniejszego. Wtedy Północny Wiatr powiał tak silnie, jak tylko mógł, ale im mocniej dmuchał, tym bardziej wędrowiec owijał swój płaszcz wokół siebie. Wówczas Słońce zaświeciło ciepło i wędrowiec natychmiast zdjął swoje okrycie. I tak oto Północny Wiatr musiał przyznać, że Słońce jest silniejsze z ich dwojga.

Praat

Praat: doing phonetics by computer

Download Praat:

- * [Macintosh](#)
- * [Windows](#)
- * [Linux, FreeBSD](#)
- * [SGI, Solaris, HP-UX](#)
- * [the source code](#)

Information on Praat:

- * Introductory tutorial: choose **Intro** from Praat's **Help** menus.
- * Extensive manuals and tutorials: in Praat's **Help** menus.
- * Beginner's manuals by [Sidney Wood](#) and [Pascal van Lieshout](#).
- * Paul Boersma's [publications](#) on algorithms and tutorials.

[Paul](#)

The authors

Paul Boersma and David Weenink
[Institute of Phonetic Sciences](#)
University of Amsterdam
Spuistraat 210
1012VT Amsterdam
The Netherlands

[David](#)

Downloading Praat for Windows

New: Praat requires the Doulos SIL or Charis SIL phonetic font; see below.

To download the latest **Windows** (2000, XP, Vista...) version of **Praat**, it is easiest to use the self-extracting archive:

[praat5023_winsit.exe](#) (May 9, 2008; 1.7 MB)

(if you have Windows 95/98/NT4/ME, try [praat4601_win98sit.exe](#))

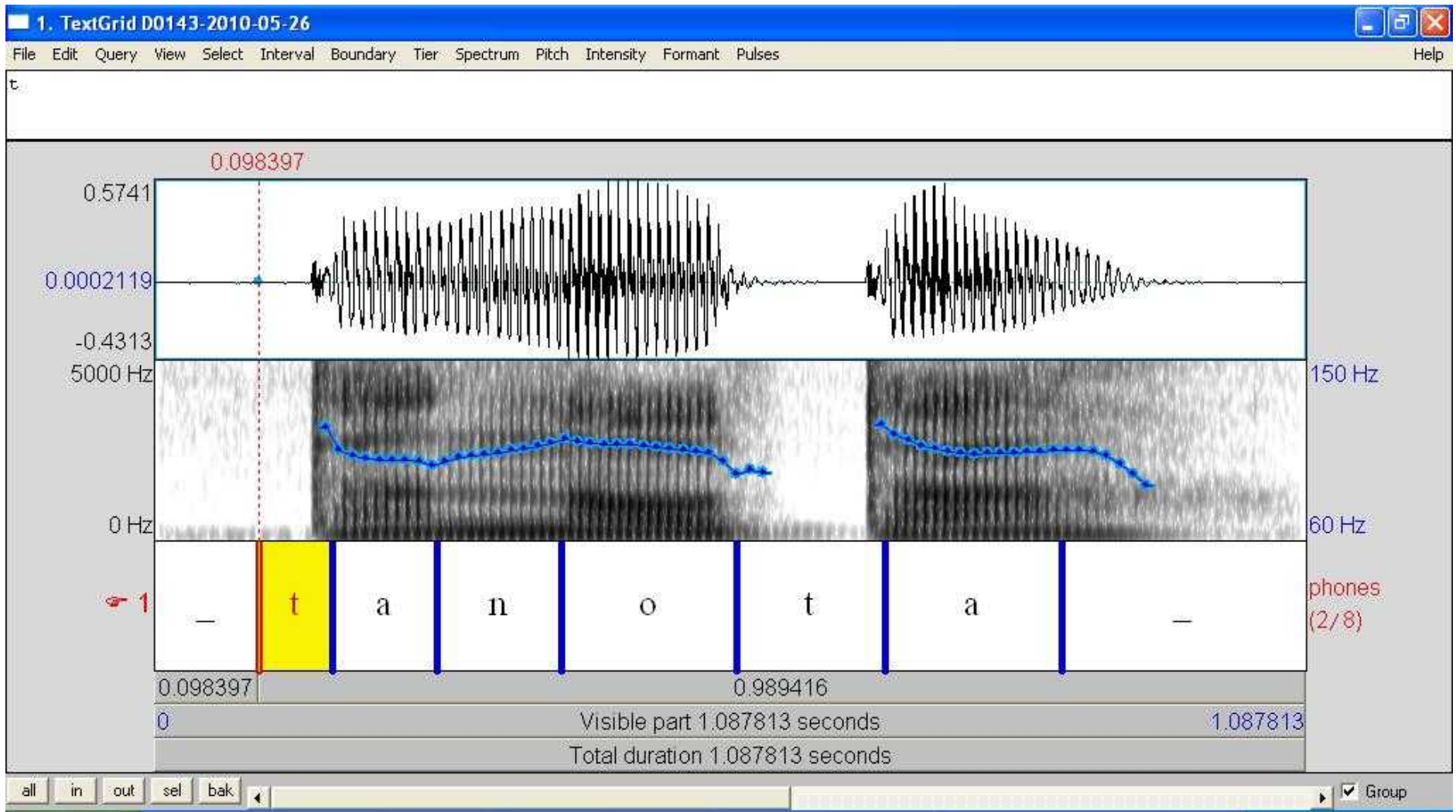
After downloading this file, double-click it and click OK to install Praat on your desktop. If this installation does not work, you may use the ZIP archive instead (after downloading, double-click to open):

[praat5023_win.zip](#) (May 9, 2008; 1.9 MB)

(if you have Windows 95/98/NT4/ME, try [praat4601_win98.zip](#))

Either way, a file called **Praat** or **Praat.exe** will appear. This is the Praat program. You can put it anywhere on your hard disk (so that you can use Praat even if your system administrator does not allow you to install other programs!).

Anotacja

Spektrogram

Oscylogram

Anotacja

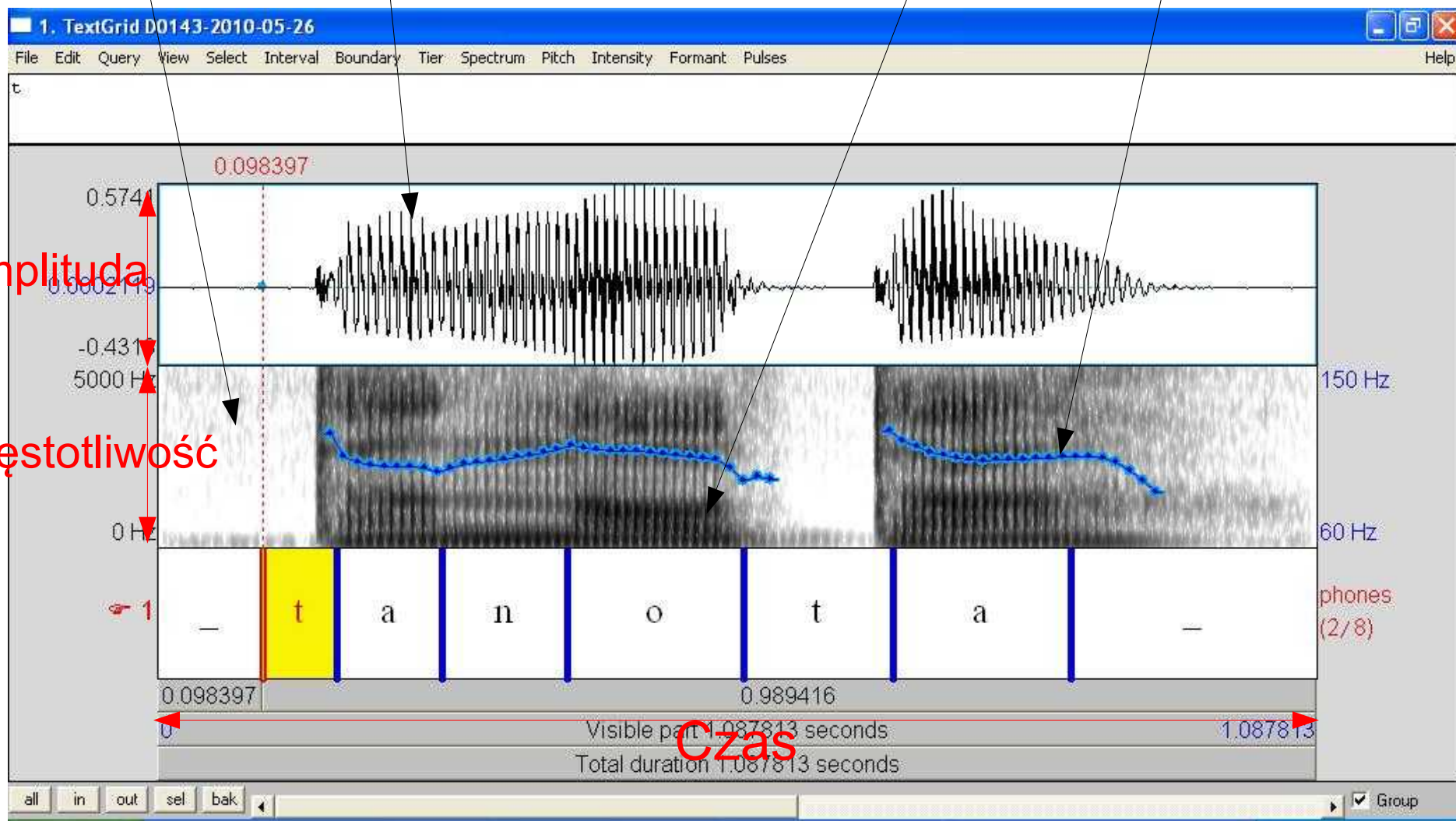
Częstotliwość podstawowa F0

Formanty

Amplituda

Częstotliwość

Czas

Samogłoski i ich formanty

- Formant to pasmo częstotliwości, uwypuklone w barwie dźwięku.

Vowel formant centers

Vowel	IPA	Formant f_1	Formant f_2
u	u	320 Hz	800 Hz
o	o	500 Hz	1000 Hz
ɑ	ɑ	700 Hz	1150 Hz
a	a	1000 Hz	1400 Hz
ø	ø	500 Hz	1500 Hz
y	y	320 Hz	1650 Hz
æ	ɛ	700 Hz	1800 Hz
e	e	500 Hz	2300 Hz
i	i	320 Hz	2500 Hz

Praat: ćwiczenie

- Otwórz program PRAAT
- Załaduj plik angielski, polski lub niemiecki:
  - `bachan.speechlabs.pl > MA & PhD Theses > English original recording`
  - `http://bachan.speechlabs.pl/files/ai\_eng\_eng\_m\_read\_na\_selection.wav`
- Wykonaj anotację IPA w PRAATcie

Praat: ćwiczenie

- Teraz wykonaj anotację korzystając z IPA specjalnie stworzonego dla PRAATa
  - Help > Search Praat manual > "Phonetic symbols"
- Edytuj plik TextGrid i porównaj kodowanie anotacji

Jak te informacje są przechowywane?

Format pliku TextGrid

```
File type = "ooTextFile"
Object class = "TextGrid"

xmin = 0
xmax = 0.2929375
tiers? <exists>
size = 1
item []:
  item [1]:
    class = "IntervalTier"
    name = "Phones"
    xmin = 0
    xmax = 0.2929375
    intervals: size = 4
```

```
intervals [1]:
  xmin = 0
  xmax = 0.0718
  text = "t_h"
intervals [2]:
  xmin = 0.0718
  xmax = 0.2323
  text = "aI"
intervals [3]:
  xmin = 0.2323
  xmax = 0.25579
  text = "g"
intervals [4]:
  xmin = 0.2557
  xmax = 0.2929
  text = "r\`="
```


Jak ułatwić sobie pracę?

Jak ułatwić sobie pracę?

SAMPA

computer readable phonetic alphabet

SAMPA

"s{mpA:

speech assessment methods
phonetic alphabet

<i>PL1 Polish SAMPA</i>	<i>Orthography</i>	<i>Phonemic transcription</i>		<i>PL1 Polish SAMPA</i>	<i>Orthography</i>	<i>Phonemic transcription</i>
p	pik	pik		i	kit	kit
b	bit	bit		l	typ	tlp
t	test	test		e	test	test
d	dym	dIm		a	pat	pat
k	kat	kat		o	pot	pot
g	gen	gen		u	puk	puk
f	fan	fan		e~	gęś	ge~s'
v	wilk	vilk		o~	wąs	vo~s
s	syk	slk		m	mysz	mlS
z	zbir	zbir		n	nasz	naS
S	szyk	Slk		n'	koń	kon'
Z	żyto	Zlto		N	pęk	peNk
s'	świt	s'fit		l	luk	luk
z'	źle	z'le		r	ryk	rlk
x	hymn	xImn		w	łyk	wlk
ts	cyk	tslk		j	jak	jak
dz	dzwon	dzvon				
tS	czyn	tSl'n				
dZ	dżem	dZem				
ts'	ćma	ts'ma				
dz'	dźwig	dz'vik				

Praat: ćwiczenie

- Wykonaj anotację w SAMPIE dla pliku
<http://bachan.speechlabs.pl/files/A0310.wav>

Zadanie domowe

- Poćwicz transkrypcję fonetyczną dla języka polskiego, języka angielskiego i języka, którego nie znasz
- Przeczytaj: Maciej Karpiński. Dźwięki mowy.

<http://pl.languagesindanger.eu/book-of-knowledge/the-sounds-of-language/>